

فعالیت ها و شواهد و مدارک درس پنجم

فعالیت ۱ بحث و گفت و گو صفحه ۶۱

انقلاب مشروطه یکی از مهم ترین تحولات تاریخ ایران و سرآغاز تاریخ نوین ایران بود، برهه ای از تاریخ ایران که برای اولین بار در آن از به رسمیت شناختن حق مردم سخن به میان آمد و مجلس شورای ملی تاسیس و قانون اساسی نوشته شد و بعد از قرن ها سلطنت استبدادی (فردی) به سلطنت مشروطه (شاه سلطنت کند نه حکومت) تبدیل شد.

فعالیت ۲ بررسی شواهد و مدارک صفحه ۶۴

پاسخ قسمت الف: ایرانیان از راه های گوناگون با نوع نظام های سیاسی دولت های غربی آشنا و متوجه ناکارآمدی حکومت استبدادی قاجار شدند یکی از این راه های آشنایی ایرانیان از طریق ورود اندیشه های جدید مانند آثار روشنفکران بود. میرزا صالح شیرازی از جمله روشنفکرانی است که از اندیشه های نوین غربی، به ویژه نظام حکومت مشروطه انگلستان (جایگاه پادشاه، مجلس اعیان، مجلس عوام) تعریف و تمجید و به اهمیت مجلس، قانون و مشارکت جمعی اشاره کرده است.

پاسخ سوال ۱: منظور مستشارالدوله از یک کلمه قانون است اینکه از شاه تا گدا (تمامی طبقات جامعه) در برابر قانون پاسخگو هستند و کسی حق مخالفت با قانون را ندارد. مستشارالدوله با انتخاب یک کلمه برای رساله خود تاکید می کند که تنها راه تغییر شرایط جامعه داشتن قانون می باشد. او اشاره می کند که قانون و مشارکت جمعی راز پیشرفت ممالک غربی است، قانون تمامی طبقات جامعه را در بر می گیرد و باعث نظم و پیشرفت جوامع غربی و مانع از استبداد پادشاه می شود.

پاسخ سوال ۲: شاه افکار مستشارالدوله را نپذیرفت زیرا مستشارالدوله از پذیرفتن قانون و محدود کردن اختیارات شاه و دخالت مردم در حکومت سخن گفته بود که این امر با روحیه استبدادی ناصرالدین شاه در تضاد بود و هرگز راضی به برقراری این الگو در جامعه ایران نبود. او که از ترویج افکار آزادی خواهی در ایران وحشت داشت برای این که قدرت خود را از دست ندهد هر کسی که سد راه او می شد را از میان بر می داشت و به همین دلیل دستور به شکنجه و زندانی کردن مستشارالدوله داد.

فعالیت ۳ استنباط و تحلیل تاریخی صفحه ۶۷

پاسخ مورد الف: ۱- رهبری و مشارکت روحانیون و بازرگانان ۲- مبارزه با استبداد داخلی و نفوذ بیگانگان در کشور ۳- حضور گسترده روشنفکران و تحصیل کردگان ۴- حمایت روسیه از پادشاهان قاجار برای حفظ منافع خود در ایران ۵- پراکندگی

اعتراضات و مختص نبودن آن به تهران ۶- سرکوب مبارزان به شکل های گوناگون توسط حکومت ۷- اعتراض مردم به مشکلات اقتصادی ۸- سرخوردگی شدید جامعه به دلیل حکومت استبدادی

پاسخ مورد ب: در مهاجرت صغرا در خواست ها محدود به تاسیس عدالت خانه و عمل به قوانین اسلامی و عزل علالدوله حاکم تهران بود اما در مهاجرت کبرا این درخواست ها افزایش یافت و علاوه بر تاسیس عدالت خانه خواستار تشکیل مجلس شورای ملی و عزل عین الدوله صدراعظم شدند. تشکیل مجلس به معنی انتخابات و ایجاد قانون اساسی بود.

فعالیت ۵ فکر کنیم پاسخ دهیم صفحه ۷۲

نفوذ روسیه در ایران و تعهد روسیه برای حمایت از پادشاهان قاجار طبق بند پنج عهدنامه ترکمنچای، روابط نزدیک محمدعلی شاه با روسیه و مخالفت روسیه با انقلاب مشروطه ایران که در به توپ بستن مجلس شورای ملی مشخص شد، دلیلی بود تا شاه قاجار برای مصون ماندن از دست فاتحان تهران به سفارت روسیه پناهنده شود.

فعالیت ۶ بحث و گفت و گوی کلاسی صفحه ۷۳

پاسخ مورد الف: ۱- ترجیح منافع فردی و گروهی بر منافع ملی ۲- عدم نقد پذیری و تحمل نکردن نظرات دیگران در جامعه ۳- فساد گسترده و عدم برخورد قاطع با فساد ۴- تفسیر به رای قانون در حوزه های سیاسی، اقتصادی و فرهنگی ۵- وجود روحیه فردمحوری در جامعه ۶- بی اعتنائی به قانون ۷- وجود بنگاه های اقتصادی خارج از اراده دولت که به هیچ نهادی پاسخگو نیستند و باعث رانت گسترده می شود. و...

پاسخ مورد ب: زیرا از یک سو این امر فرهنگ سازی نشده و مسائل داخلی و خارجی مانعی در تحقق این امر بوده است و از سوی دیگر داشتن نگاه ابزاری به قدرت برای رسیدن به اهداف شخصی، نارسایی فرهنگی، فکری و عدم نظارت موثر نهادها برای حل مشکلات و ترجیح منافع فردی بر جمعی باعث شده که بعد از یک قرن نتوانیم بر این مشکلات غلبه کنیم.

فعالیت ۷ یادآوری پیش آموخته ها صفحه ۷۵

کشورهای روسیه و انگلستان که از قدرت روزافزون آلمان بایرن بودند در صدد اتحاد بر آمدند. به همین دلیل با میانجیگری فرانسه قرارداد ۱۹۱۷م. بین روسیه و انگلستان بسته شد، موضوع قرارداد به ایران، افغانستان و تبت اختصاص داشت. بر اساس این قرارداد روس و انگلیس کشور ایران را به سه منطقه نفوذ تقسیم کردند: شمال ایران حوزه نفوذ کشور روسیه شناخته شد، جنوب و شرق ایران حوزه نفوذ انگلستان مقرر گردید. مرکز و جنوب غربی ایران منطقه بی طرف و متعلق به ایران شناخته شد. به عبارتی منطقه بی طرف حفاصل حوزه نفوذ روسیه و انگلستان فرض شد.